

บทคัดย่อ

หัวข้อภาคินิพนธ์	การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์และการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการเข้าชมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
ชื่อผู้เขียน	นางสาวจุฑาทพร ลิมโสภา
คณะ	พัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
หลักสูตร	เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
ชื่อปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมศักดิ์ ศิลประชาวงศ์
ปีการศึกษา	1/2552

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำของแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี และมีลักษณะเด่นทางธรรมชาติที่สำคัญหลายแห่ง เช่น ทะเลสาบ น้ำตก ถ้ำ หน้าผาที่สวยงาม โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เขาพะเนินทุ่ง น้ำตกทอทิพย์ ทะเลสาบแก่งกระจาน มีเนื้อที่ประมาณ 1,821,687.84 ไร่ หรือ 2,914.70 ตารางกิโลเมตร

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานยังได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกอาเซียน ภายใต้ชื่อ “ผืนป่าแก่งกระจาน (Kaeng Krachan Forest Complex)” ซึ่งเป็นการผนวกพื้นที่คุ้มครอง 3 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และอุทยานแห่งชาติกุยบุรี โดยพื้นที่ที่ได้รับการประกาศให้เป็นมรดกอาเซียนจะต้องเป็นพื้นที่คุ้มครองที่มีความหลากหลาย และมีลักษณะโดดเด่นสมควรแก่การที่จะได้รับการรับรองให้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญเหมาะแก่การเป็นพื้นที่ที่ได้รับการอนุรักษ์ในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยปัจจุบันกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีนโยบายนำเสนอผืนป่าแก่งกระจาน ต่อบริการยูเนสโก เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมเป็นจำนวนมากจึงอาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวตามมา การใช้ประโยชน์จึงมีความแออัดก่อให้เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานยังมีจำนวนไม่เพียงพอ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จุดพักระหว่างทาง ถึงขยะ

ร้านขายของที่ระลึก ป้ายบอกทางสื่อความหมายธรรมชาติ ด้วยเหตุที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จึงต้องมีการเน้นในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้ยังคงรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์ระยะยาว และการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกจึงมีความสำคัญมาก จะเป็นวิธีที่ช่วยรักษาภาพธรรมชาติอีกทางหนึ่ง

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ในด้านนันทนาการด้วยวิธีการประเมินมูลค่าจากราคาตัวแทน โดยวิธีต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (Individual Travel Cost Method : ITCM) และโดยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation Method : CVM) เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay : WTP) ในการเข้าชมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ผลการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2552 จำนวน 204 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาย 89 คน นักท่องเที่ยวหญิง 115 คน คิดเป็นร้อยละ 43.63 และ 56.37 ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.90 รองลงมาอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.16 โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.30 ส่วนรายได้ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.14 ประกอบอาชีพรับจ้าง/พนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ซึ่งในหนึ่งปีนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 91.67 รองลงมาคือมาเที่ยว 2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 4.9 และค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยเท่ากับ 616.32 บาท

ผลการศึกษาการประเมินมูลค่าโดยวิธีต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (Individual Travel Cost Method : ITCM) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งของการเดินทางมาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน คือ ต้นทุนค่าเดินทาง (TC) เพียงปัจจัยเดียว ซึ่งเป็นต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน 1 รอบ (ไป – กลับ) โดยคิดค่ารถ ค่าน้ำมัน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ และพบว่าจำนวนครั้งของการเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยเฉลี่ยต่อปีของนักท่องเที่ยวเท่ากับ 1.226 ครั้งต่อคนต่อปี มูลค่าส่วนเกินของผู้บริโภคต่อการมาแต่ละครั้งเท่ากับ 1,353.142 บาทต่อครั้ง จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานทั้งหมดในปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 130,479 คนต่อปี ดังนั้นมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเท่ากับ 176,556,615.018 บาทต่อปี

ผลการศึกษาจากการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay : WTP) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ทั้งคำถามแบบปลายปิด (Close – Ended) และคำถามแบบปลายเปิด (Open – Ended) โดยคำถามแบบปลายปิด (Close – Ended) จะเสนอราคาเพียงครั้งเดียว (Single Bounded) มีการเสนอราคาเริ่มต้นอยู่ 4 ระดับ คือ 50 , 80 , 100 และ 200 บาท และจากสถานการณ์ที่สมมติขึ้น ทำ

ให้ทราบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วนักท่องเที่ยวเต็มใจจ่ายค่าชมที่ราคา 50 บาท ร้อยละ 86.27 ซึ่งจากคำถามแบบปลายปิด (Close – Ended) นำมาหามูลค่าโดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) และแบบจำลองโพรบิท (Probit Model) ในกรณีไม่มี covariate พบว่าแบบจำลองโลจิท มีค่าความเต็มใจจะจ่ายโดยเฉลี่ย (Mean WTP) เท่ากับ 186.695 บาทต่อคนต่อการเข้าชมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานหนึ่งครั้ง และแบบจำลองโพรบิท มีค่าความเต็มใจจะจ่ายโดยเฉลี่ย (Mean WTP) เท่ากับ 188.156 บาทต่อคนต่อการเข้าชมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานหนึ่งครั้ง ซึ่งเราจะพบว่าค่าความเต็มใจจะจ่ายโดยเฉลี่ยของทั้งสองแบบจำลองมีค่าใกล้เคียงกัน ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เมื่อพิจารณาค่า Log likelihood function พบว่าแบบจำลองโพรบิทมีค่า Log likelihood function ที่สูงกว่าจึงใช้แบบจำลองโพรบิทในการหามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งพบว่ามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในปี พ.ศ. 2551 เท่ากับ 24,550,406.724 บาท และคำถามแบบปลายเปิด (Open – Ended) นำมาหามูลค่าโดยใช้แบบจำลองโทบิต (Tobit Model) ในกรณีไม่มี covariate พบว่ามีค่าความเต็มใจจะจ่ายโดยเฉลี่ย (Mean WTP) เท่ากับ 99.98 บาทต่อคนต่อการเข้าชมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานหนึ่งครั้ง

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงานและรูปแบบของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อย่างมีเหตุมีผลสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่และสภาพความต้องการของนักท่องเที่ยวที่นับวันจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ตลอดจนนำไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ในด้านการบริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตสืบต่อไป